

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 798711
Datum vergadering: 17 juli 2023
Datum voorstel: 20 juni 2023
Nummer: 17 A
Onderwerp: Transitie subsidie Natura Docet

Voorgesteld raadsbesluit

1. In te stemmen met het beschikbaar stellen van een subsidie van €150.000 aan Natura Docet, gekoppeld aan een transitieperiode waarin Museum Natura Docet op basis van prestatieafspraken toekomstbestendiger wordt;
2. Deze bijdrage te dekken uit de Reserve Incidentele Beschikbare Algemene Middelen.

Samenvatting van het voorstel

De raad stelt een subsidie beschikbaar aan Museum Natura Docet te Denekamp. Deze subsidie is gekoppeld aan het doorlopen van een overgangsfase (transitieperiode), waarin het museum toekomstbestendiger moet worden.

Aanleiding voor dit voorstel

De provincie Overijssel heeft in 2020 het provinciale cultuurbeleid geactualiseerd. Op basis van het nieuwe beleid wordt uitsluitend aan Rijksgefinancierde instanties (structurele) cofinanciering verleend. Dat betekende voor Natura Docet dat de structurele subsidierelatie met de provincie in 2021 werd beëindigd. De subsidie van circa €250.000 per jaar kwam te vervallen. De provincie heeft vervolgens aan Natura Docet een eenmalige bijdrage van €300.000 verstrekt, om na een periode van twee jaar op eigen benen te kunnen staan. Deze bijdrage is door Natura Docet ontvangen, maar werd als onvoldoende beschouwd, waardoor een beroep werd gedaan op de gemeente Dinkelland voor een aanvullende bijdrage.

Beoogd resultaat van te nemen voorstel

Natura Docet is bekend in Dinkelland met potentie voor een (meer) regionale aantrekkingskracht. Na het wegvallen van de structurele subsidiering door de provincie heeft het museum een reorganisatie ingezet. De gemeente Dinkelland wil een bijdrage leveren aan het succesvol kunnen doorlopen van deze overgang (transitieperiode), waarin het museum kan doorontwikkelen tot een financieel en inhoudelijk goed functionerende organisatie. Het museum draagt bij aan educatie op het gebied van natuur en landschap en dient een maatschappelijk effect ten aanzien van culturele verrijking, kennis, samenkomst en recreatie en toerisme.

Argumentatie

Historie en achtergrond

Op basis van het Coalitieakkoord 'Samen bouwen aan Overijssel' heeft de provincie gewerkt aan het nieuwe cultuurbeleid voor de periode 2021-2024. In 2019 heeft de provincie Natura Docet hierover geïnformeerd. De provincie kondigde aan dat het nieuwe cultuurbeleid mogelijke veranderingen met zich mee zou brengen ten aanzien van toekomstige subsidiemogelijkheden voor het museum. In de zomer van 2020 heeft Provinciale Staten de nieuwe cultuurnota "Raak" vastgesteld en op basis van dit nieuwe beleid heeft de provincie de structurele subsidierelatie met Natura Docet beëindigd. (Dit is effectief ingegaan per 1 januari 2021).

"Remweg" Provincie

Gelet op de meerjarige subsidierelatie tussen provincie en Natura Docet is vanaf 2021 aan het museum een overgangstermijn van twee jaar geboden. Aan deze door provincie genoemde 'remweg' werd een eenmalige subsidie gekoppeld van €300.000. Met deze subsidie werd geacht dat het museum zonder structurele provinciale steun op eigen benen kon staan. De directie van Natura Docet is voortvarend aan de slag gegaan en heeft een reorganisatie aangebracht. Eveneens is de financiële huishouding grondig hervormd en is getracht de personele capaciteit in overeenstemming te brengen met een doelmatige aansturing van het museum en activiteitenprogramma. Ondanks een tijd waarin Corona een negatief effect heeft gehad op de bezoekersaantallen heeft het museum vanaf 2021 een stijgende lijn ingezet. Natura Docet geeft echter aan dat de provinciale bijdrage van €300.000 onvoldoende is om de overgangstermijn af te ronden. Aanvankelijk had Natura Docet becijferd dat een bedrag van tenminste €500.000 noodzakelijk werd geacht. Provincie is hier niet in meegegaan en heeft na herhaaldelijke verzoeken van Natura Docet aangegeven geen

aanvullende steun te verlenen.

Door tussenkomst van Gemeente Dinkelland heeft de provincie wel een inspanningsverplichting afgesproken, waaruit blijkt dat de provincie in contact wil blijven met het museum tijdens en na de 'remweg'. Ook is de provincie bereid om mee te denken over eenmalige projectsubsidies. In het kader van corona is eind 2021 een financiële compensatie geboden ter hoogte van €70.000.

Gemeente Dinkelland

Natura Docet heeft zich begin 2022 gewend tot de gemeente Dinkelland, met het verzoek om bestuurlijk in contact te treden met de provincie Overijssel. Na verschillende gesprekken, zowel ambtelijk als bestuurlijk, is er geen perspectief op een gewijzigde houding van de provincie. De provincie geeft aan dat de omstandigheden ten opzichte van eerdere besluitvorming ongewijzigd zijn. Vanaf medio 2022 verzoekt het museum aan Gemeente Dinkelland om te onderzoeken of gemeente kan bijdragen in de exploitatie. Aanvankelijk is aangegeven dat Gemeente Dinkelland wil meedenken in oplossingen, maar dat het structureel bijdragen in de exploitatie uitdagend is. Als reactie daarop heeft het museum een businesscase laten opstellen, als basis voor de toekomst.

Businesscase

In de businesscase wordt een inhoudelijk, organisatorisch en financieel kader neergezet dat ervoor moet zorgen dat Natura Docet ook over 20 jaar invulling kan geven aan haar missie en visie. Het stuk fungeert als een plan van aanpak om sturing te geven aan de organisatie, waarbij de reorganisatie voor een groot deel al is ingezet. Voor 2023 wordt aan de gemeente gevraagd om een eenmalige bijdrage toe te kennen. Vervolgens zouden er gesprekken gevoerd moeten worden over een structurele bijdrage.

Uitdagend aan de huidige situatie is dat, zolang er geen duidelijkheid is over de subsidietoekenning vanuit de gemeente, het museum geen andere fondsen aan kan vragen. Dit op basis van de cofinancieringsgrond die veel fondsen/subsidieverstrekkingen vragen. Museum Natura Docet realiseert sinds mei 2022 een activiteitenprogramma met een gesloten beurs. Alleen de hoognodige kosten worden gemaakt, ondanks deze kostenbewaking teert het museum in op eigen vermogen. Toekenning van een eenmalige (transitie)subsidie zal ervoor zorgen dat Natura Docet verder kan bouwen aan structurele samenwerkingen én het voortbestaan van het museum.

Ondanks dat Natura Docet een stap terug doet in exploitatie en zich gaat positioneren als een regionaal museum (in plaats van landelijk) blijft het museum ambities houden. Doordat er scherpere keuzes worden gemaakt op inhoud en doelgroepbenadering kunnen de uren en middelen van het museum effectiever worden ingezet. Het doel is om vanaf 2023 alle personele functies op orde te hebben en te starten met een gerichte en sterke programmering. In de jaren daarna kan er gestructureerd worden gewerkt aan de verdere invulling van de kaders uit deze businesscase.

Enkele belangrijke (harde) constatering uit de businesscase:

- De omvang van het personeelsbestand is teruggebracht naar 3,44 FTE en moet nog verder omlaag naar 3,33 FTE. (Het personeelsbestand was eerder fors groter, 7 á 8 FTE).
- De lasten in de exploitatie zijn omlaag gebracht naar circa €370.000, waarbij aan Gemeente Dinkelland een subsidie wordt gevraagd van circa €200.000 structureel. (Thans ca. €24.175 per jaar).
- Het museum gaat uit van 17.000-18.000 betalende bezoekers. Het huidige aantal ligt lager op ongeveer 15.000.
- In de huidige situatie is er sprake van een bestuursmodel (met 3 bestuursleden). In de businesscase wordt gedacht aan een raad van toezicht met een directeur-bestuurder.

Intussen zit men niet stil. Het museum is nu druk bezig met het herstellen, verkennen en vormgeven van (nieuwe) samenwerkingen, zowel lokaal als regionaal. Denk hierbij aan landgoed Singraven, de musea in de gemeente Dinkelland en in de toekomst lokale ondernemers. Het museum zoekt afstemming met de provincie (voor projectsubsidies) en er wordt gewerkt aan intensieve samenwerkingsverbanden met Landschap Overijssel, IVN, Staatsbosbeheer en Natuur voor Elkaar, de natuurtak van de provincie.

Alternatieve scenario's

Hoewel de businesscase een positieve verzakelijking (in de aansturing) van het museum nastreeft is de gevraagde steun van gemeente omvangrijk. Aan het museum is vervolgens gevraagd om naast de businesscase alternatieve financiële scenario's uit te werken. 1) Nog verder afschalen op personeel, 2) Horeca professionaliseren, 3) Aanpassen openingstijden.

- Afschalen personeel: omlaag naar 2,56 FTE, afstoten taken waardoor ook minder inzet op nieuwe initiatieven en fondsenwerving. Hierdoor risico op lagere bezoekerstellingen. Nog steeds circa €160.000 subsidie nodig.
- Horeca professionaliseren: afgelopen jaren reeds meerdere malen geprobeerd. Niet gelukt, te laag bezoekersaantal en spontane aanloop. Uitbreiding FTE nodig. Negatief effect op exploitatie. Circa € 230.000 subsidie nodig.
- Aanpassen openingstijden: omlaag naar 2,72 FTE, maar ook verlies van ca 6000 bezoekers per jaar en dus publieksinkomsten. Per saldo geen besparing in exploitatie. Benodigde subsidie blijft ongeveer gelijk.

Second opinion

Op basis van de businesscase en alternatieve scenario's heeft gemeente begin 2023 een second opinion op laten stellen door een extern bureau. Hierbij is eveneens de vraag gesteld of het museum op basis van inzet door uitsluitend vrijwilligers bestaansrecht heeft. De second opinion heeft in hoofdlijnen het volgende inzichtelijk gemaakt:

- De financiële dekkingsgraad (dekking van kosten zonder overheidssteun) ligt iets te laag;
- De personeelskosten zijn te hoog in verhouding tot de opbrengsten;
- Het aantal bezoekers wisselt, maar lijkt gemiddeld te stabiliseren op circa 15.000 per jaar.
- Het aantal bestuursleden (3) is te laag voor een dergelijke organisatie. (kwetsbaarheid).

Mogelijkheden vrijwilligersorganisatie

Een museumorganisatie op basis van uitsluitend vrijwilligers is in theorie mogelijk, maar maakt de organisatie kwetsbaar. Het vergt een bestuur dat ook bereid is management- en directie taken te verrichten. Ter dekking van de huisvestings- en exploitatiekosten is daarnaast nog een omzet noodzakelijk van circa € 168.000,- per jaar om breakeven te spelen. Bij een gelijkblijvende gemeentelijke subsidie (€24.000) in combinatie met een organisatiemodel op basis van vrijwilligers, zijn 28.000 betalende bezoekers per jaar noodzakelijk bij een gemiddelde entreprijs van € 6,-. Om dergelijke bezoekersaantallen te genereren is voortdurende aanpassing van het museumconcept met o.a. wisselende tentoonstellingen noodzakelijk om aantrekkelijk te blijven. Dat vergt op zichzelf ook weer investeringen waarvoor aanvullende dekking vereist is.

Het aantal bezoekers is dalend en ligt nu rond 15.000 betalende bezoekers. Daarmee daalt ook de culturele meerwaarde voor Dinkelland. Bij een lager subsidieplafond tussen € 25.000,- en € 100.000,- dient een organisatie op basis van vrijwilligers te worden ingericht én dient een bezoekersaantal van 20.000 tot 28.000 gerealiseerd te worden. Een organisatiemodel op basis van vrijwilligers heeft niet de ambitie van het stichtingsbestuur. Zonder overheidsbijdrage of andere subsidiebronnen kan het museum niet 'overleven'. Er is dus geen sprake van een toekomstbestendige museumorganisatie.

Conclusie

Voor de instandhouding van Natura Docet met deels betaalde krachten is minimaal een structurele bijdrage noodzakelijk van €100.000,-. Bij een meer professionele organisatie conform de voorstellen van het stichtingsbestuur is een bijdrage van € 160.000,- of hoger noodzakelijk.

Advies vanuit second opinion: "Transitieperiode"

Indien gemeente Dinkelland belang hecht aan het voortbestaan van Natura Docet wordt geadviseerd om - voor een overgangperiode- een subsidie ter beschikking te stellen ter dekking van de huisvestingskosten en transitiekosten. Het bestuur van de stichting moet een organisatiemodel doorontwikkelen op basis van vrijwillige inzet óf aanvullende andere inkomsten genereren om een professionele organisatie te bekostigen. Met de stichting dienen prestatieafspraken te worden gemaakt.

Participatie samenleving

Niet van toepassing.

Externe communicatie

Er wordt gecommuniceerd via een persbericht. Er is geen sprake van een participatietraject met de samenleving.

Financiële paragraaf

De voorgestelde subsidie bedraagt €150.000. Deze eenmalige bijdrage wordt gedekt vanuit de Reserve

Incidenteel Beschikbare Algemene Middelen (RIBAM). Dit bedrag, alswel dit proces, is eveneens opgevoerd in de perspectiefnota 2024. Met dit voorstel worden de gevraagde middelen direct na besluitvorming beschikbaar gesteld, waardoor het proces op korte termijn kan starten.

Uitvoering

Gedurende en na de overgangperiode van 1,5 jaar dienen de prestaties en ontwikkelingen te worden geëvalueerd. Het toekomstperspectief en daarmee het bestaansrecht zal dan moeten worden aangetoond aan de hand van een sluitende businesscase. Op basis daarvan kan gemeente een definitief besluit nemen over eventuele structurele subsidie. Een structurele subsidie is geen onderdeel van dit voorstel en dient na de transitiefase separaat te worden afgewogen met een zelfstandig besluitvormingstraject.

Prestaties

De overeen te komen prestaties hebben betrekking op:

- bezoekers
- rendement op tentoonstellingen
- lokale inbedding en samenwerking met ondernemers/organisaties
- bovenlokale inbedding
- versterken zakelijke functie
- andere inkomensbronnen
- financiën
- imago en marketing (en samenwerking VVV)
- natuurhistorie en cultuureducatie
- vrijwillige inzet
- bestuurlijke organisatie

Evaluatie

Bij de uitvoering van de afgesproken prestaties is vooral het museum aan zet. Er wordt een traject overeengekomen waarin museum laat zien welke vorderingen worden geboekt. Dit proces wordt vastgelegd in tussenrapportages en go/no go momenten.

Harmonisatie Dinkelland-Tubbergen

Niet van toepassing.

Burgemeester en wethouders van Dinkelland,

de secretaris

Drs. C.H.A.A. Lutikhuis

de burgemeester

J.G.J. Joosten

Raadsbesluit

Datum: 17 juli 2023
Nummer: 17 B
Onderwerp: Transitiesubsidie Natura Docet

De raad van de gemeente Dinkelland,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 20 juni 2023, nr. 17 A;

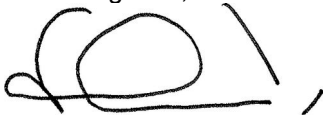
gelet op het advies van de commissie Omgeving en Economie van 4 juli 2023;

besluit:

1. In te stemmen met het beschikbaar stellen van een subsidie van €150.000 aan Natura Docet, gekoppeld aan een transitieperiode waarin Museum Natura Docet op basis van prestatieafspraken toekomstbestendiger wordt;
2. Deze bijdrage te dekken uit de Reserve Incidentele Beschikbare Algemene Middelen.

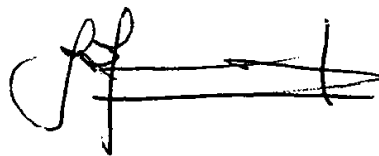
Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 17 juli 2023

de raadsgriffier,

mr. O.J.R.J. Huitema MPM

de voorzitter,

J.G.J. Joosten